

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Riihisaari – Savonlinnan museo lausuu asiasta museolain (314/2019) 7 §:n mukaisena alueellisena vastuumuseona kulttuuriympäristön osalta. Kulttuuriympäristö käsittää rakennetun kulttuuriympäristön, kulttuurimaiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön. Nämä kaikki tulee huomioida lakiuudistuksessa kaikilla kaavatasoilla. Kaavoituksen sujuvuuden ja sisällön kannalta alueelliset vastuumuseot ja asian niin vaatiessa myös valtakunnalliset vastuumuseot on syytä ottaa mukaan lakiesityksen 1 §:nkin periaatteen mukaisesti kaavoitusprosessiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja niille tulee turvata vaikutus- ja muutoksenhakumahdollisuus kaavojen kulttuuriympäristöasioissa. Lakiesityksen 1 § tulisi huomioida kattavasti koko lakiesityksessä.

Selvyyden vuoksi alueelliset vastuumuseot olisi hyvä mainita lain perusteluissa kaikkien niiden säädösten kohdalla, jotka liittyvät alueellisten vastuumuseoiden hoitamaan viranomaistehtävään.

Lakiesitystä on syytä selkeyttää lisäämällä siihen maailmanperintökohteita koskeva pykälä, vaikka kansainvälisesti arvokas kulttuuri- ja luonnonperintö on sisällytetty lakiin.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

Perusteluissa mainittuihin elinvoimakeskusten tehtäviin olisi sisällyttävä myös kulttuuriympäristötavoitteiden edistäminen.

Alueelliset vastuumuseot on mainittu perusteluissa (lausuntopyyntövelvoite). Myös Museovirasto tulisi mainita samassa yhteydessä, koska Museoviraston vastuulla on mm. maailmanperintökohteita ja valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristökohteita koskevia asioita.

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista puuttuu nykyisen lain maininta, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon maakuntakaavaa laadittaessa. Tämä heikentää kulttuuriperintöä koskevan suojelutiedon saatavuutta ja valtakunnallisten erityisarvojen huomioimista.

On myös huomioitava, että laajoilla alueilla maakuntakaava on yhä ainoa maankäyttöä ohjaava kaava. Nykyisissä maakuntakaava on ohjeena yleiskaavaa laadittaessa, mutta esitysluonnoksessa maakuntakaava tulee ottaa huomioon yleiskaavaa laadittaessa. Tältä kannalta esitysluonnoksen maakuntakaavan ohjausvaikutuksen heikennys on kulttuuriympäristön kannalta selkeä huononnus.

Sekä maakunta- että yleiskaavassa on tarkoitus mahdollistaa määräaikaiset suojelumääräykset. Kulttuuriympäristön kannalta tätä on vaikea perustella ja suojelun tulisikin olla pysyvää, sillä kulttuurihistorialliset arvot eivät poistu tietyn määräajan jälkeen. Määräaikainen suojelumääräys on myös turha, koska kulttuuriympäristöä arvioidaan ja tiedot päivitetään kaavoja uusittaessa.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Yleiskaavan sisältövaatimuksiin tulisi kohtaan 8) rakennetun ympäristön, maiseman sekä luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen vaalimiseen lisätä myös arkeologinen kulttuuriperintö.

Lakiehdotukseen on kirjattu yleiskaavan suojelumääräykset ("Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä"). Tällä mahdollistetaan asianmukainen suojelu tapauksissa, joissa asemakaava on vanhentunut ja suojelumääräys puuttuu tai joissa asemakaavaa ei ole ja yleiskaavaa on tarkoitus käyttää suoraan rakentamislupien myöntämisen perusteena.

Maakuntakaavan lisäksi myös yleiskaavassa on tarkoitus mahdollistaa määräaikaiset suojelumääräykset. Kulttuuriympäristön kannalta tätä on vaikea perustella ja suojelun tulisikin olla pysyvää, sillä kulttuurihistorialliset arvot eivät poistu tietyn määräajan jälkeen. Määräaikainen

suojelumääräys on myös turha, koska kulttuuriympäristöä arvioidaan ja tiedot päivitetään kaavoja uusittaessa.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

Asemakaavan sisältövaatimuksiin tulee lisätä rakennetun kulttuuriympäristön, kulttuurimaiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön vaaliminen.

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Riihisaari – Savonlinnan museo yhtyy Museoviraston lausuntoon tuulivoimarakentamista koskevista erityisistä säännöksistä.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Riihisaari – Savonlinnan museo esittää lisättäväksi 68 § Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset mukaisen maininnan, että suunniteltu aurinkovoimarakentaminen ja muu alueidenkäyttö sopeutuu ympäristöön ja ettei suunniteltu aurinkovoimarakentaminen aiheuta merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Alueelliset vastuumuseot mainitaan perustelutekstissä koskien lausuntoja maakunta-, yleis-, ja asemakaavaehdotuksesta. Alueelliset vastuumuseot tulee huomioida myös viranomaisneuvotteluiden yhteydessä. On hyvä, jos museo voi itse arvioida onko sillä tarpeen olla osallisena hankkeessa. Museo esittää sanoja ”tarpeen mukaan” poistettavaksi pykälien 87, 88 ja 89 kohdasta 4.

Luonnoksessa esitetään lukuun lisäystä, jonka mukaan asemakaavaa laadittaessa on lisäksi arvioitava kaavan todennäköisesti merkittävät vaikutukset rakentamisen kustannuksiin. Museo yhtyy Museoviraston lausumaan; velvoite ei saisi johtaa siihen, että kaava-alueen rakennuskannan

vaihtoehtoja korjausrakentamisen ja uudisrakentamisen välillä punnittaisiin yksipuolisesti kustannuksia painottaen.

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

Riihisaari – Savonlinnan museo muistuttaa kulttuuriympäristöselvitystarpeen arvioimisesta ja tarvittaessa niiden laatimisesta osana kaavan taustaselvityksiä riippumatta siitä kuka kaavan tekee.

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

Riihisaari – Savonlinnan museo yhtyy Museoviraston ja Etelä-Savon ELY-keskuksen näkemyksiin.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Nousiainen Katri
Riihisaari - Savonlinnan museo